

πρόγραμμα «εκπαίδευση & θέατρο» σε συνεργασία με Πανεπιστήμιο Αθηνών

**Πρακτική Άσκηση Φοιτητών Θεατρικών Σπουδών
σε Γυμνάσια – Λύκεια
Δοκιμαστική εφαρμογή Μάρτιος – Μάιος 2002**

***ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΡΙΩΝ
ΠΟΥ ΠΗΡΑΝ ΜΕΡΟΣ***

**ΜΑΡΙΑ ΓΡΗΓΟΡΑΚΑΚΗ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΡΠΑΤΣΗ
ΜΑΡΙΑΝΘΗ ΚΟΥΝΙΑ
ΙΩΑΝΝΑ ΜΑΡΚΟΔΗΜΗΤΡΑΚΗ
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΝΤΑΦΛΟΥ
ΟΥΡΑΝΙΑ ΣΙΑΠΛΑΟΥΡΑ
ANNA_ΦΩΚΑ**

Τι είπαν οι φοιτητές – φοιτήτριες που πήραν μέρος (Μάρτιος-Μάιος 2002)

ΜΑΡΙΑ ΓΡΗΓΟΡΑΚΑΚΗ (στο 4^ο Γ. Λίου)

Συναισθήματα αγωνίας και παράλληλα ανυπομονησίας για το καινούργιο αυτό πεδίο γνώσης και εμπειρίας. Μια σωρεία ερωτηματικών, όσον αφορά τον τρόπο προσέγγισης μιας ομάδας εφήβων, που νοιώθοντας την ανάγκη για θέατρο, με τη δική τους ελεύθερη βούληση αποφάσισαν το ανέβασμα μιας παράστασης.

Οφείλω να ομολογήσω, ότι προτού βρεθώ με την ομάδα και ενταχθώ στον κύκλο της, είχα μια μικρή επιφύλαξη, καθ' ότι επηρεασμένη από την προσωπική μου εμπειρία στις μαθητικές εκδηλώσεις. Οι περισσότεροι δάσκαλοι και καθηγητές ήταν άνθρωποι με ελάχιστες γνώσεις στο αντικείμενο του θεάτρου και παντελή έλλειψη οργανωτικότητας. Βρέθηκα όμως προ μιας ευχάριστης έκπληξης. Μια γλυκύτατη καθηγήτρια που πραγματικά ενδιαφερόταν για την ομάδα. Ακόμη είχε την ιδιαίτερη ευαισθησία ν' ασχοληθεί με κάθε παιδί ξεχωριστά και να δείξει σεβασμό στην προσωπικότητα του. Εκμεταλλευόταν τη διαφορετικότητα κάθε παιδιού, εντάσσοντάς την αρμονικά στο σύνολο.

Η μέθοδος, που ακολούθησε απεδείχθη αποτελεσματικότερη. Με κανένα τρόπο δε θέλησε να επιβληθεί στα παιδιά ή να 'τα αναγκάσει ν' ακολουθήσουν μια συγκεκριμένη σκηνοθετική γραμμή. Αντιθέτως, άφηνε πολλά περιθώρια να βρίσκουν μόνοι τους τις κινήσεις και τον προσωπικό τους τρόπο έκφρασης. Καθώς υπήρξε άμεση και ανοιχτή στις προτάσεις τους, άφηνε την πρέπουσα ελευθερία να εκδηλώσουν τα προσωπικά τους στοιχεία. Συνδύαζε πτυχές του έργου με τα προσωπικά βιώματα των παιδιών για να εγείρει τα ζητούμενα συναισθήματα. Τα οδηγούσε μέσω συνειρμών και με απλό τρόπο να εξηγούν τις καταστάσεις και να βρίσκουν τις αιτίες. Προκαλούσε τη φαντασία τους και το χαρακτηριστικό γνώρισμα της νεανικής τους ηλικίας, που δεν άλλο από την ανάγκη τους για όνειρο. Το ίδιο το έργο, βεβαίως, έδινε τη δυνατότητα για ονειροπόληση και βαθύ συναίσθημα. Η ευαισθησία του ποιητή Φ. Γκ. Λόρκα άγγιξε τις ψυχές των παιδιών. Τα νοήματα ξετυλίγονταν σταδιακά και ο λόγος έβγαινε αβίαστα. Επιπρόσθετα, δεν επέτρεπε το στοιχείο του τυχαίου και του απρόοπτου να προκαλέσει τον πανικό επί σκηνής και να αποσυντονίσει την ομάδα. Σημαντικό το στοιχείο του χιούμορ που υπήρξε διάχυτο στο σύνολο. Εξ' άλλου, ένας από τους βασικούς στόχους ήταν, μέσω της θεατρικής παράστασης να περάσουν κάποιες ώρες ψυχαγωγίας.

Αναμενόμενη ήταν η ύπαρξη κάποιων ανασταλτικών παραγόντων, όπως, η έλλειψη πειθαρχίας ορισμένες φορές, η καθυστέρηση στην εκμάθηση των σκηνών και οι απουσίες ατόμων. Ακόμη παρατηρήθηκε, ότι τα παιδιά που δεν βρίσκονταν επί σκηνής κατά τη διάρκεια των προβών και δε συμμετείχαν στα δρώμενα έχαναν την αίσθηση του έργου και έδειχναν ανυπομονησία. Από την άλλη, τα παιδιά που βρίσκονταν επί σκηνής «έβγαιναν» από το ρόλο, καθώς άλλα πράγματα αποσπούσαν την προσοχή τους

Επίσης πιστεύω ότι ορισμένες ασκήσεις ενεργοποίησης και συνεργασίας θα βοηθούσαν τα παιδιά να ενταχθούν πιο γρήγορα και πιο εύκολα στο κλίμα της παράστασης. Ομαδικά παιχνίδια κι αυτοσχεδιασμοί θα συντελούσαν στην αποφόρτισή τους από το ημερήσιο σχολικό πρόγραμμα. Για όλα αυτά όμως, απαραίτητη προϋπόθεση ήταν η αφιέρωση χρόνου, πράγμα που δεν ήταν πάντα εφικτό.

Όλα αυτά όμως είναι αποδεκτά αν σκεφτεί κανείς ότι δεν πρόκειται για ένα επαγγελματικό θίασο, επομένως τα κριτήρια είναι εντελώς διαφορετικά.

Καταλήγοντας θεωρώ επιτυχημένη την επιλογή του έργου «Τα μάγια της πεταλούδας» του Λόρκα. Το έργο αυτό αφήνει τη δυνατότητα να συμμετέχουν πολλά παιδιά, χωρίς να υπάρχουν ιδιαίτερα πρωταγωνιστικοί ρόλοι. Αξιοπρόσεχτο και αλληγορικό έργο, που στέλνει το μήνυμα της αγάπης.

Θεωρία + πράξη = δημιουργία

Η εμπειρία μου αυτή ήταν πραγματικά πολύτιμη. Το λίγο διάστημα που συνεργάστηκα με τα παιδιά, αποκόμισα πολλά και ουσιαστικά πράγματα. Η επαφή μου με τη μαθητική ομάδα με έβαλε στη διαδικασία να σκεφτώ πώς μπορεί να διοργανωθεί μια θεατρική παράσταση στα πλαίσια του σχολείου.

Η δομή και οι λειτουργίες του σχολείου είναι ιδιαίδους. Για ν' αντεπεξέλθει κανείς χρειάζεται να έχει τόσο θεωρητικές, όσο και πρακτικές γνώσεις. Η θεωρητική κατάρτιση του Πανεπιστημίου σαφώς και βοηθάει στην προσέγγιση ενός έργου και στην υιοθέτηση μιας σκηνοθετικής γραμμής. Δεν είναι όμως αρκετό. Χρειάζεται και η επαφή με το πρακτικό μέρος. Διαφορετικά είναι δύσκολο ν' ανακαλύψουμε τρόπους ερμηνείας και να τους μεταδώσουμε στα παιδιά.

Θα μ' ενδιέφερε πολύ να πάρω μέρος ξανά στην οργάνωση μιας σχολικής παράστασης ή στη διδασκαλία του μαθήματος της Θεατρολογίας, γιατί αισθάνομαι ότι όσα έμαθα και συνεχίζω να μαθαίνω στο Πανεπιστήμιο παίρνουν σάρκα και οστά. Κυρίως, νιώθω την επιθυμία να τα μοιραστώ με νέα παιδιά, που αγαπούν το θέατρο.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΡΠΑΤΣΗ (στη Ελληνογαλλική Σχολή Ζαν' Ντ' Αρκ)

Όταν μπήκα για πρώτη φορά στην υπόγεια αίθουσα όπου συντελούνταν τα μαθήματα θεατρολογίας με την Α' λυκείου, ξαφνιάστηκα αρκετά.. Όλη η ατμόσφαιρα που επικρατούσε δεν μου θύμιζε ατμόσφαιρα σχολική. Κατ' αρχάς, απουσίαζαν τα θρανία και οι μαθητές κάθονταν σε καρέκλες σχηματίζοντας έναν κύκλο. Μ' άλλα λόγια, όλη η κατάσταση μου θύμιζε περισσότερο κάτι από πρόβα θιάσου παρά ένα τυπικό κλίμα που συνηθίζεται στα σχολεία. Η επιλογή, λοιπόν, του χώρου διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο, διότι οι μαθητές βρισκόμενοι σε μια μεγάλη αίθουσα που επιτρέπει ελευθερία κινήσεων σίγουρα αισθάνονται αρκετά πιο άνετα. Στη συνέχεια, η καθηγήτρια τους ξεκίνησε έναν αυτοσχεδιασμό παρουσιάζοντας μια αφορμή. Τους ενθάρρυνε να εκμεταλλευτούν την φαντασία τους δίνοντας τους μια κασετίνα. Πιο συγκεκριμένα, ο καθένας έπρεπε να δείξει μέσα από μια σειρά κινήσεων τον καινούριο χαρακτήρα που απέδιδε στην κασετίνα. Κάποια από τα παιδιά της έδωσαν υλική διάσταση π.χ. σφουγγάρι ενώ κάποιοι άλλοι προτίμησαν να την χρησιμοποιήσουν ως έμπυχο π.χ. μωρό. Πάντως το βέβαιο είναι ότι διαπιστώθηκε πλούτος φαντασίας καθότι καθένας από τους 15 μαθητές χρησιμοποίησε το αντικείμενο με εντελώς διαφορετικό τρόπο. Πραγματικά βρέθηκα προ εκπλήξεως γιατί περίμενα να μεσολαβεί αρκετό χρονικό διάστημα ανάμεσα στον καθένα μαθητή προκειμένου να σκεφτεί τον δικό του τρόπο παρουσίασης και ταυτόχρονα δεν παρατήρησα δισταγμό συμμετοχής από κανέναν. Στο πρώτο αυτό μάθημα που παρακολούθησα εντυπωσιάστηκα, αφού συνειδητοποίησα ότι τα παιδιά διασκέδαζαν συμμετέχοντας στο θεατρικό παιχνίδι και ότι το εκλάμβαναν σαν ένα έναυσμα για να σκεφτούν δημιουργικά και έπειτα να αποδώσουν μέσω των κινήσεών τους τις σκέψεις τους.

Προσωπικό συμπέρασμα

Ύστερα από δύο περίπου μήνες στην Ζαν ντ' Αρκ και συνεπώς ύστερα από μία πιο κοντινή προσέγγιση στα σχολικά δεδομένα που αφορούν την θεατρολογία, οδηγήθηκα στα εξής συμπεράσματα

Κατ' αρχάς, οι μαθητές εκδηλώνουν εμφανή προθυμία να πάρουν μέρος στα θεατρικά παιχνίδια εμπνευσμένοι από ένα γενικό σχέδιο και από τις μετέπειτα λεπτομέρειες που υποβάλλει ο εκπαιδευτικός αλλά και ταυτόχρονα από την εμπειρία που τον διακρίνει. Ωστόσο, ο καθηγητής πρέπει να είναι και να νιώθει ικανός να προετοιμάσει και στη συνέχεια να συνθέσει ένα παιχνίδι. Δηλαδή, είναι αναγκαίο να υπάρχουν πρακτικού και όχι μόνο θεωρητικού περιεχομένου μαθήματα ούτως ώστε η δουλειά με τα παιδιά να είναι αποτελεσματική.

Πιστεύω ότι θεωρία και πράξη πρέπει να συμβαδίζουν και να διατηρούνται σε ισορροπία. Παρόλα αυτά, μία θεατρική διδασκαλία που διεξάγεται μόνο σε θεωρητικό επίπεδο αδυνατεί να κεντρίσει πλήρως το ενδιαφέρον των μαθητών διότι πρόκειται για μονόπλευρη εμπάθυνση στον τομέα της θεατρολογίας στα σχολεία. Η διδασκαλία των δύο καθηγητριών στην Ζαν ντ' Αρκ όπου θεωρία και πράξη συμπορεύονταν αποδείχτηκε πολύ επιτυχής. Σ' αυτή την επιτυχημένη διδασκαλία συνέβαλε ακόμα το γεγονός ότι οι δύο συνάδελφοι είχαν χωρίσει σε δύο τμήματα την Α' λυκείου, τα οποία απαρτίζονταν από 15 μαθητές. Κατά συνέπεια, σχεδόν όλα τα παιδιά μπορούσαν να δώσουν το στίγμα τους κατά την διάρκεια του παιχνιδιού που δυστυχώς πρέπει να ολοκληρωθεί μέσα σε μία διδακτική ώρα. Παράλληλα, αποφευγόταν η αναταραχή και ο αναβρασμός που συνήθως παρατηρούνται σε τμήματα όπου βρίσκονται περίπου 30 και ίσως περισσότεροι μαθητές.

Αναφορικά με τα συστατικά μιας στέρεας διδασκαλίας, συνειδητοποίησα ότι είναι η καλή διάθεση και η αγάπη του εκπαιδευτικού για το θέατρο. Η ανάπτυξη φιλικών σχέσεων με τα παιδιά σε συνδυασμό με τον πλούτο τεχνικών γνώσεων εκ μέρους του καθηγητή θεωρούνται βασικά χαρακτηριστικά για το μάθημα της θεατρολογίας. Επίσης, θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι ο θεατρολόγος δουλεύει ανάλογα με τις δυνατότητες κάθε παιδιού, τις οποίες αποπειράται να επεκτείνει. Κατά αυτόν τον τρόπο, ο μαθητής φέρνει στην επιφάνεια ενέργειες και δυνάμεις που ίσως δεν γνώριζε ότι υπήρχαν μέσα στον χαρακτήρα του. Αλλά για να φτάσουμε σ' αυτό το σημείο, στο να εκμαιεύσουμε δηλαδή από κάθε μαθητή προσωπικές ικανότητες και ιδιότητες, ο καθηγητής πρέπει να δουλεύει λαμβάνοντας υπόψη του τον τελικό σκοπό του θεατρικού παιχνιδιού. Όμως, ως ένα άλλο σπουδαίο γνώρισμα μιας σωστής σχολικής διδασκαλίας του μαθήματος της θεατρολογίας εκλαμβάνεται η συνεργασία και η ομαδικότητα ανάμεσα στους μαθητές. Επομένως, η διδακτική ώρα πρέπει να συμπεριλαμβάνει ασκήσεις και στοιχεία που να στοχεύουν στο δέσιμο των συμμαθητών.

Πάντως το πιο σημαντικό συμπέρασμα στο οποίο κατέληξα είναι ότι ως τελειόφοιτη του τμήματος Θεατρικών Σπουδών δεν αισθάνομαι απόλυτα έτοιμα να ανταποκριθώ πλήρως στον σχεδιασμό και στην εφαρμογή ενός θεατρικού παιχνιδιού με τους μαθητές με μοναδικά εφόδια τις γνώσεις που αποκόμισα τα τέσσερα προηγούμενα χρόνια στο πανεπιστήμιο. Πιο συγκεκριμένα εννοώ ότι σε θεωρητικό επίπεδο οι

γνώσεις που προσφέρονται στο τμήμα μας είναι εξαιρετικά επαρκείς και τείνουν να σχηματίσουν μια βασική και ολοκληρωτική εικόνα της εξέλιξης του θεάτρου. Από την άλλη πλευρά, νομίζω ότι θα ήταν πολύ εποικοδομητικό να ενταχθούν στις διδακτικές ώρες μας μαθήματα που αφορούν περισσότερο την ανάπτυξη ενός θεατρικού παιχνιδιού και την υιοθέτηση διαφόρων τεχνικών. Σε γενικές γραμμές, είμαι της άποψης ότι είναι απαραίτητο να διευρυνθεί ο κύκλος μαθημάτων και σαφώς να εμπλουτιστεί με τρόπους και μεθόδους που να μπορούν να εφαρμοστούν από εμάς τους ίδιους όταν έρθει η στιγμή να διδάξουμε σε σχολείο.

Το θέατρο στα σχολεία παρέχει την δυνατότητα στους μαθητές να εντρυφήσουν στο νόημα των κειμένων και κατ' επέκταση στην ουσία των εαυτών τους. Γι' αυτό το λόγο ο καθηγητής πρέπει να αναλαμβάνει το ρόλο του με αρκετή υπευθυνότητα λαμβάνοντας υπόψη του την ανάγκη των παιδιών να δουν κάποια θεατρικά δεδομένα στην πράξη. Κατά συνέπεια οι εργαστηριακές και πρακτικές γνώσεις, οι ασκήσεις, ο αυτοσχεδιασμός λειτουργούν έχοντας πρωτεύουσα σημασία. Έτσι, καλό θα ήταν να δίνεται η ευκαιρία για μία πρώτη επαφή ημών -των φοιτητών- με τα παραπάνω μέσα στο πανεπιστήμιο.

Το επιμορφωτικό πρόγραμμα « Εκπαίδευση και Θέατρο » μπορεί πραγματικά να ανοίξει τους ορίζοντες στους φοιτητές με σκοπό να συναντήσουν τον σωστό και ολοκληρωμένο τρόπο διδασκαλίας του μαθήματος της θεατρολογίας στα σχολικά ιδρύματα. Πρόκειται για μία απίθανη ευκαιρία να προσαρμοστούν στο σχολικό κλίμα στις ανάγκες και στις απαιτήσεις μιας τάξης καθώς και να καλλιεργήσουν το δικό τους τρόπο προσέγγισης του συγκεκριμένου μαθήματος. Το σίγουρο είναι ότι παρακολουθώντας τους άλλους εκπαιδευτικούς να δουλεύουν αφομοιώνεις καινούριες ιδέες και οπωσδήποτε έρχεσαι σε επαφή με καινοτομίες και πράγματα πρωτόγνωρα.

Ελπίζω τα επόμενα χρόνια να συνεχιστεί να προσφέρεται αυτή η δυνατότητα στους φοιτητές του τμήματός μας! Εγώ πραγματικά ένιωσα πολύ τυχερή και εύχομαι και άλλοι συμφοιτητές μου στο μέλλον να μπορέσουν να συμμετάσχουν σ' αυτή την δραστηριότητα! Οπωσδήποτε πρέπει να συνεχιστεί!

Κλείνοντας τον φάκελό μου, θα ήθελα να ευχαριστήσω πρώτ' απ' όλα εσάς κ. Μπακονικόλα που παρουσιάσατε τη δυνατότητα να είμαστε παρόντες σ' αυτά τα σχολικά μαθήματα θεατρολογίας. Τέλος, ευχαριστώ τον κ. Γκόβα για την πολύτιμη βοήθειά του και το συνεχές του ενδιαφέρον καθώς επίσης τις καθηγήτριες κ.Αδάμ και κ. Φραγκή που με καλωσόρισαν πρόθυμα στο σχολείο και ασχολήθηκαν ιδιαιτέρως μαζί μου.

Ευαγγελία Καρπάτση
Μάιος 2002

ΜΑΡΙΑΝΘΗ ΚΟΥΝΙΑ (στο 2^ο Λ. Βούλας)

Για πρώτη φορά φέτος εφαρμόστηκε στο τμήμα Θεατρικών Σπουδών μια πιλοτική εφαρμογή με αντικείμενο την πρακτική εξάσκηση φοιτητών σε Γυμνάσια και Λύκεια της Ανατολικής και της Δυτικής Αθήνας. Στο 2ο Λύκειο Βούλας, όπου παρακολουθούσα τα μαθήματα, οι δυο καθηγητές και η θεατρική ομάδα των παιδιών είχαν αναλάβει να ανεβάσουν στη σκηνή την υπέροχη κωμωδία του Δ. Ψαθά «Φαύλος Κύκλος» (λίγο καιρό μετά τη γραφή του το έργο διορθώθηκε από τον ίδιο το συγγραφέα και μετονομάστηκε «ο Αχόρταγος»). Συμμετείχα στην ομάδα για δυο μήνες περίπου ως παρατηρητής στις πρόβες της ομάδας μέχρι που ανέβηκε το έργο στη σκηνή.

Η εμπειρία αυτή ήταν πολύ καλή και με ωφέλησε σε μεγάλο βαθμό καθώς ήρθα σε επαφή με μαθητές που αγαπούν το Θέατρο και που ο καθένας με τον τρόπο του επιθυμούσε να πάρει μέρος στη μαγεία που δημιουργεί η προετοιμασία μιας θεατρικής παράστασης και βέβαια και η ίδια η παράσταση. Από όλη αυτή τη διαδικασία ένιωσα πολύ έντονα πως τα παιδιά έχουν την ανάγκη να παίρνουν μέρος σε τέτοιου είδους εκδηλώσεις και μάλιστα σε μια ομάδα θεάτρου όπου βρίσκουν την ευκαιρία να ομαδοποιούνται με στόχο ένα ολοκληρωμένο αποτέλεσμα που τους δίνει τη δυνατότητα να δημιουργήσουν κάτι εντελώς δικό τους και να το παρουσιάσουν στο κοινό.

Ίσως στην αρχή να τους είχε φανεί εύκολο εγχείρημα, όμως στην πορεία εμφανίστηκαν πολλές δυσκολίες και τα παιδιά αναγκάστηκαν να αναθεωρήσουν κάποιες απόψεις και να δεχτούν τους όρους της διαδικασίας που οδηγεί στην παράσταση. Δηλαδή επικράτησε η πειθαρχία στην ομάδα, που είναι ένα από τα απαραίτητα στοιχεία, ώστε να γίνεται με σύστημα η επεξεργασία του έργου, να πραγματοποιούνται σωστά οι πρόβες και να συντελείται τελικά η απελευθέρωση της σκέψης των παιδιών αβίαστα και αποτελεσματικά. Άλλωστε με την πειθαρχία μια ομάδα καταφέρνει να είναι δεμένη και αφοσιωμένη στη δουλειά που έχει να κάνει αλλά και να αντιμετωπίζει πιο εύκολα τα προβλήματα που δημιουργούνται. Σε αυτό βοήθησαν πάρα πολύ οι δυο καθηγητές της ομάδας, η Λία Παπαδοπούλου και ο Γιάννης Μαμούκαρης, που με μεγάλη υπευθυνότητα προσπαθούσαν να συντονίζουν την ομάδα και να συζητούν με τα παιδιά για πολλά θέματα σχετικά με το Θέατρο αλλά και άλλα θέματα που απασχολούσαν τα παιδιά. Έτσι τα παιδιά έμαθαν να συνεργάζονται, να υπολογίζουν τη διαφορετικότητα του άλλου αλλά και να δουλεύουν συλλογικά προς ένα

κοινό αποτέλεσμα. Στον ψυχικό τους κόσμο χώρεσαν πολλά και ανάμεικτα συναισθήματα και μέσα από τη δημιουργία της θεατρικής ψευδαίσθησης ενσάρκωσαν έναν άλλο άνθρωπο πάνω στη σκηνή όσο καλύτερα μπορούσαν. Επίσης, πολλές φορές μέσα από τις πρόβες ανακάλυπταν νέα στοιχεία του εαυτού τους, πράγμα που ίσως τους οδηγούσε και σε ένα ευρύτερο συνειδησιακό προβληματισμό. Έψαχναν μέσα τους να βρουν αυτό που απαιτούσε ο ρόλο τους και φέρνοντάς το στην επιφάνεια το προσάρμοζαν στην όλη σύνθεση του έργου. Άρα αποδείχθηκε στα μάτια των μαθητών ότι το Θέατρο είναι μια συλλογική τέχνη και συνίσταται στη συμβολή όλων και του καθενός ξεχωριστά.

Όταν πια όλα ετοιμάστηκαν και έφτασε η ώρα της παράστασης, τα παιδιά δοκιμάστηκαν από το άγχος και την αγωνία για την τελική έκβαση της παράστασης. Ένιωθαν όμως δυνατά και σίγουρα γιατί είχαν ζήσει όλο αυτό το μαγικό ταξίδι της προετοιμασίας και είχαν ασκηθεί καλά πάνω στο έργο. Είχαν αποδράσει από την καθημερινότητά τους και είχαν μπει σε έναν άλλο όμορφο και ιδανικό κόσμο, αυτόν του Θεάτρου. Η ανταπόκριση του κόσμου ήταν πάρα πολύ συγκινητική και τα παιδιά που κατάφεραν ένα σχεδόν-τέλειο αποτέλεσμα εισέπραξαν την ανταμοιβή των θεατών που ήταν τα πολύ ζεστά χειροκροτήματα του κόσμου και κατά τη διάρκεια και φυσικά και στο τέλος της παράστασης.

Κλείνοντας θέλω να ευχαριστήσω πάρα πολύ την Καθηγήτριά μου κ. Χαρά Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου, τον κ. Νίκο Γκόβα και την κ. Βασιλική Δεμερτζή που ήταν οι Υπεύθυνοι -Συντονιστές του προγράμματος αυτού, ο οποίος έδωσαν τη δυνατότητα σε μένα και τους συμφοιτητές μου να λάβουμε μέρος σ' αυτό το πρόγραμμα. Εύχομαι να συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια αυτή η προσπάθεια ένταξης των Θεατρολόγων στα Σχολεία ώστε να γίνει θεσμός κάποια στιγμή και να εμβολιστούν όλα τα σχολεία με επιστήμονες Θεατρολόγους για τη σωστή και ολοκληρωμένη διδασκαλία του Θεάτρου.

Μαριάνθη Κουνιά
Μάιος 2002

ΜΑΡΚΟΔΗΜΗΤΡΑΚΗ ΙΩΑΝΝΑ (στο Λ. Αρτέμιδος)

Η δίμηνη εμπειρία στο λύκειο Αρτέμιδος «Οδυσσεάς/Ελύτης», όπου στάλθηκα, ήταν πολύ πιο πάνω από τις προσδοκίες μου. Αν γυρίσω πίσω, στη δική μου σχολική περίοδο, που δεν απέχει και πολύ, θα βρω πολλές και καλές εμπειρίες. Δεν παύει, όμως, να υπάρχει η εντύπωση στο μυαλό όλων, πως η μόρφωση στο σχολείο είναι κλεισμένη σε στεγανά, σε μικρά κουτιά. Οι τυποποιημένες γνώσεις, που παίρνει κανείς από τα βιβλία, δεν προσφέρουν τίποτα παραπάνω από μια πληροφόρηση, μια συγκέντρωση πληροφοριών. Όμως η μόρφωση είναι κάτι ανώτερο, είναι μια δημιουργική κατάσταση του πνεύματος, στην προσπάθεια να αφομοιώσει τις γνώσεις και να τις κάνει αξίες.

Όλα αυτά, φυσικά, δε γίνονται αντιληπτά στα παιδιά σε μια τέτοια ηλικία, όπως τότε συνέβαινε και σε μένα, όπου είναι όλα τόσο μπερδεμένα και θολά. Μετά απ' αυτά τα χρόνια που πέρασαν, η επαφή μου πάλι με το σχολείο και τους μαθητές μ' έκαναν να γυρίσω πίσω και να δω τώρα, όντας απ' την πλευρά των καθηγητών, ότι τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά. Η δουλειά του καθηγητή είναι αρκετά δύσκολη, αλλά και αρκετά μαγική. Κι αυτό δε θα το μάθαινα, αν δεν είχα αυτήν την εμπειρία. Αυτό το πρόγραμμα έδωσε το έναυσμα για μας, για όσους τουλάχιστον ενδιαφέρονται να ασχοληθούν αργότερα με αυτό το αντικείμενο, να πάρουμε μια πρώτη γεύση για αυτό που λέγεται παιδαγωγία.

Η αλήθεια είναι πως, πριν ξεκινήσουν τα μαθήματα, είχα κάποιους φόβους για το πώς θα είναι η ανταπόκριση των μαθητών απέναντι μου, σκεφτόμενη, μάλιστα, τη στάση αμφισβήτησης, που είχα η ίδια κατά τη σχολική περίοδο, απέναντι στους νεότερους καθηγητές. Όλοι οι φόβοι μου, όμως, χάθηκαν μόλις μπήκα στην αίθουσα. Καταρχάς, η ίδια η αίθουσα ήταν μια ανατροπή. Ήταν η αίθουσα εκδηλώσεων, χωρίς θρανία, εφόσον και το μάθημα δε θα είχε τη συνηθισμένη δομή.

Το θετικό είναι ότι το μάθημα της θεατρολογίας είναι επιλεγόμενο και έτσι όσα παιδιά βρίσκονται στο μάθημα ενδιαφέρονται για το θέατρο. Πιστεύω πως θα ήταν το μεγαλύτερο λάθος, αν ποτέ αυτό το μάθημα γινόταν υποχρεωτικό, θα χανόταν κάθε μαγεία απ' αυτούς, που θα υποτιμούσαν την αξία του και θα το θεωρούσαν απλώς έναν άλλο βαθμό. Δε γνωρίζω πως διδάσκεται αυτό το μάθημα σε άλλα σχολεία, πάντως εγώ ήμουν τυχερή, γιατί πιστεύω πως βρέθηκα σε μια ιδανική ατμόσφαιρα, με μια καθηγήτρια γεμάτη κέφι γι' αυτό που κάνει και μαθητές με ζωντάνια, ενέργεια και όρεξη για δημιουργία. Είδα πως μπορεί ένα μάθημα να μπει απ' τα στενά πλαίσια, που θέλουν κάποιοι να του βάζουν και να πάει πιο ψηλά, εκεί που πρέπει να είναι η θέση της διδασκαλίας. Και είναι λυπηρό να βλέπει κανείς καθηγητές άλλων μαθημάτων να διδάσκουν αυτό το μάθημα, που για τους περισσότερους δεν είναι τίποτα παραπάνω από μια συμπλήρωση του ωραρίου τους. Κι ακόμη πιο λυπηρό να βλέπεις προσπάθειες ανθρώπων, που αγαπούν το θέατρο και πιστεύουν ότι μπορεί να προσφέρει πολλά στην εκπαίδευση, να μη επιχορηγούνται από την πολιτεία. Ιδιαίτερα οι κύκλοι των σεμιναρίων είναι αναγκαίοι και όχι περιττοί για τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για το αν θα αγαπήσουν ή όχι οι μαθητές το θέατρο.

Τα πρώτα μαθήματα παρακολούθησης και συμμετοχής μου με το τμήμα της Θεατρολογίας στην Α' Λυκείου ξεκίνησαν αρχές Απριλίου. Τα παιδιά είχαν ήδη ξεκινήσει. Η πορεία των μαθημάτων ήταν διαφορετική από του βιβλίου, ασχολήθηκαν περισσότερο με την κωμωδία.

Άρχισαν με το θεό Διόνυσο και είδαν με ποιο τρόπο μέσα απ' τις διονυσιακές γιορτές γεννήθηκε το θέατρο. Έπειτα, τα παιδιά γνώρισαν τους συντελεστές που χρειάζονται για να ανέβει μια θεατρική παράσταση και στη συνέχεια, για να γίνει πιο αντιληπτό από αυτά, ανέλαβαν και από μια θέση, χωρισμένα σε ομάδες, παίζοντας μικρά αυτοσχέδια σκετς. Αργότερα, μίλησαν για το αυτοσχέδιο θέατρο στην Ιταλία, την *commedia dell' arte*, και πως αυτή γεννήθηκε. Σ' αυτό το σημείο ξεκίνησε και η δική μου συμμετοχή στο τμήμα της Θεατρολογίας. Το μάθημα της κ. Λαναρά, της καθηγήτριας, ήταν δίωρο συνεχόμενο και γινόταν, όπως προαναφέρθηκε, στην αίθουσα εκδηλώσεων του σχολείου, όπου υπήρχε ο απαιτούμενος χώρος για τις δραστηριότητες του μαθήματος. Η πρώτη ώρα ήταν αφιερωμένη στο θεατρικό παιχνίδι, σε παιχνίδια εμπιστοσύνης, ρυθμού, αισθήσεων, συγχρονισμού. Πάντα, το μάθημα ξεκινούσε μ' αυτόν τον τρόπο. Έτσι, δημιουργούνταν το κατάλληλο ζέσταμα για να περάσουμε στη δεύτερη ώρα, που αφορούσε τα κεφάλαια του βιβλίου.

Μέσα απ' αυτήν την εμπειρία πήρα πολλά καινούρια πράγματα. Καταρχάς, είδα πως τα παιδιά έχουν κουραστεί απ' τις καθημερινές υποχρεώσεις του σχολείου και αυτό το μάθημα τους πρόσφερε την εκτόνωση, που χρειάζονταν, γι' αυτό και το αγάπησαν, όπως έλεγαν το θεωρούσαν το καλύτερο μάθημα. Και απ' αυτήν την οπτική, την πρακτική πλευρά δηλαδή, πρέπει να βλέπουμε το μάθημα της Θεατρολογίας. Είδα πως μέσα από παιχνίδια γινόμασταν ξαφνικά παιδιά και όλη μια ομάδα. Δεν ένιωσα ούτε μια στιγμή κάποιο αρνητικό συναίσθημα κι αυτό είναι ένα μεγάλο πλεονέκτημα του Θεάτρου, να σε ενώνει με τους γύρω σου. Αν και τα μαθήματα ήταν λίγα (μόνο 7) ένιωσα απ' την αρχή μέλος της ομάδας.

Το πρόγραμμα "Εκπαίδευση & Θέατρο", στα πλαίσια του οποίου στάλθηκα στο συγκεκριμένο Λύκειο, ήταν μια μικρή ελπίδα και μια αρχή. Πιστεύω ότι πρέπει να συνεχιστεί η προσπάθεια, για να γνωρίσουν και άλλοι φοιτητές αυτήν την εμπειρία και να δεχτούν και άλλοι καθηγητές και σχολεία το πρόγραμμα αυτό. Μετά από μια θεωρητική κατάρτιση, μας έδωσε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε την πρακτική πλευρά του Θεάτρου, που ήταν πολύ σημαντικό για μας. Βέβαια, χρειάζεται προσοχή στην επιλογή των καθηγητών, οι οποίοι θα συνεργαστούν στο πρόγραμμα, επειδή μπορεί να δώσουν λάθος πρότυπα και να απογοητεύσουν κάποιους φοιτητές, οι οποίοι εμψυχούν να ακολουθήσουν αυτό το επάγγελμα.

Πρέπει να συνεχιστεί και η σημαντική προσφορά των σεμιναρίων τόσο για τους καθηγητές και φοιτητές, όσο και για οποιονδήποτε άλλο, που τον ενδιαφέρει το Θέατρο, και να υπάρχει συνεχής ενημέρωση σ' όσους συμμετείχαν για κάθε καινούρια δραστηριότητα. Αυτά τα σεμινάρια, χωρίς διάθεση κολακείας μας βοήθησαν να δούμε πως ένα απλό μάθημα μπορεί να φτάσει στη σφαίρα της φαντασίας, της μαγείας, της Τέχνης, της δημιουργίας και να γίνει μια μικρή απόδραση δυο ωρών από την μονότονη καθημερινότητα και όλα όσα μας προβληματίζουν. Αποτέλεσαν ένα πρότυπο για μας, για το πώς θα πρέπει να γίνεται το μάθημα της Θεατρολογίας και αφορμή για τους καθηγητές να ανατρέψουν την παραδοσιακή διδασκαλία, προσθέτοντας περισσότερη φαντασία, συναίσθημα και αυθορμητισμό.

Φυσικά, μέσα στους γρήγορους ρυθμούς και τις ολοένα αυξανόμενες υποχρεώσεις των μαθητών απέναντι στα βασικά μαθήματα, είναι εύλογο τα υπόλοιπα μαθήματα να προσφέρουν στο μαθητή περισσότερο κούραση και εκνευρισμό παρά γνώσεις. Γι' αυτό το λόγο, το μάθημα της Θεατρολογίας δεν πρέπει να είναι τόσο θεωρητικό, αλλά μέσα απ' το παιχνίδι τα παιδιά να παίρνουν τα χιλιάδες μηνύματα, που τους προσφέρει το Θέατρο. Αυτό θα τους βοηθήσει στην μετέπειτα πορεία τους, γιατί το Θέατρο μπορεί να φέρει κοντά τους ανθρώπους και να βοηθήσει στην κατάκτηση της αυτογνωσίας.

Αυτό που με ενθάρρυνε ιδιαίτερα, ήταν η θετική ανταπόκριση των παιδιών. Έδειξαν ότι είναι πρόθυμα για ένα τέτοιου είδους μάθημα, αναιρώντας την εικόνα της αντίδρασης και απόρριψης, που κάποιοι θέλουν να προσάπτουν σ' αυτήν την ηλικία. Έτσι, είδα ότι το υλικό υπάρχει, απλώς χρειάζεται ο κατάλληλος τεχνίτης.

Καταλήγοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω την κ. Μπακονικόλα για την προθυμία που έδειξε με την συνεργασία της με τον κ. Ν. Γκόβα, όπου χάρη σ' αυτήν μπορέσαμε να αποκτήσουμε αυτήν την μικρή πρακτική. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω και τους άλλους συντελεστές του προγράμματος, τον κ. Νίκο Γκόβα και την κ. Βασιλική Δεμερτζή για αυτήν την ευκαιρία που μας έδωσαν να ανακαλύψουμε από κοντά τις απαιτήσεις και τις προοπτικές του επαγγέλματος μας. Ελπίζω να συνεχιστούν οι προσπάθειες και να δημιουργηθούν και νέες προοπτικές για μας τους φοιτητές, για τους οποίους λίγοι δείχνουν να ενδιαφέρονται.

ΝΤΑΦΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ (στο Λ. Βουλιαγμένης)

Και μια μέρα, εκεί που ήμασταν στο μάθημα της κας Μπακονικόλα, μας αναφέρει κάτι για μια πρακτική που μπορούν να κάνουν οι τριτοετείς -κυρίως-φοιτητές σε σχολεία της Ανατολικής Αττικής. Ακούστηκε πολύ ενδιαφέρον γιατί, επιτέλους, θα είχαμε την ευκαιρία να δούμε από κοντά και από μέσα πώς λειτουργούν τα του εκπαιδευτικού συστήματος. Η στάση, νομίζω, των περισσότερων φοιτητών ήταν -και ως ένα βαθμό παραμένει ακόμα- αμήχανη απέναντι στο χώρο του σχολείου. Δεν ξέραμε αν, βγαίνοντας απ' τη σχολή της Θεατρολογίας, θα μπορούσαμε να ασχοληθούμε με παιδιά με θεατρικό παιχνίδι, με σχολεία ή διάφορες ομάδες. Είτε γιατί δεν θεωρούσαμε τους εαυτούς μας ικανούς, εφοδιασμένους με τις κατάλληλες γνώσεις γι' αυτό είτε επειδή κάποιοι από μας ίσως να "σνόμπαραν" το χώρο της εκπαίδευσης. Η αλήθεια είναι πως -όπως σε κάθε σχολή του Ελληνικού Πανεπιστημίου -η ίδια η σχολή δεν κάνει τίποτε άλλο από το να μας μεταδίδει γνώσεις με στείρο τρόπο, αφήνοντάς μας μετέωρους στο θέμα της επαγγελματικής αποκατάστασης. Επομένως, όσοι προβληματίζονται και είναι ώριμοι να αδράξουν τις ευκαιρίες, δοκιμάζουν τις δυνατότητες, αντοχές, φαντασία και δημιουργικότητά τους, ώστε να καλύψουν μόνοι τα κενά τους. Στα πλαίσια αυτά της αναζήτησης μιας ταυτότητας (επαγγελματικής) είδα και την πρακτική σε κάποιο σχολείο. Ήταν μία πρόκληση και μία ενδιαφέρουσα πρόταση. Μία εμπειρία και ένα άνοιγμα. Και, μην ξεχνάμε, κάτι που με(μας)άγγωνε αρχικά. Το άγχος, όμως, ξεπεράστηκε -έπειτα και από τις συμβουλές, τη βοήθεια και την πρόσκληση σε σεμινάρια από τον υπεύθυνό μας κο Γκόβα -βοηθώντας με να παρατηρήσω και να καταλάβω με περισσότερη οξυδέρκεια τα θετικά και τα αρνητικά του συστήματος.

*Ντάφλου Χριστίνα
Μάιος 2002*

ΣΙΑΠΛΑΟΥΡΑ ΟΥΡΑΝΙΑ (στο Λ. Βουλιαγμένης)

Στις 7 Μαρτίου 2001 ξεκίνησα να παρακολουθώ το μάθημα της θεατρολογίας, της Α' Λυκείου στο Λύκειο Βουλιαγμένης. Το μάθημα γινόταν κάθε Πέμπτη και διαρκούσε, όπως όλα τα μαθήματα 40 λεπτά. Η αλήθεια είναι ότι αισθανόμουν κάποιο φόβο για το πώς θα με αντιμετώπιζαν τα παιδιά και για το ποια θα ήταν η θέση μου κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Η μόνη εμπειρία που είχα από το σχολείο ήταν ως μαθήτρια και τώρα θα ήμουν κάτι σαν το τρίτο μάτι.

Στις 6 Μαρτίου πήγα στο σχολείο για να γνωρίσω την κ. Παπαδοπούλου. Ο φόβος εξακολουθούσε να υπάρχει και η συνάντησή μου με το διευθυντή του σχολείου, δεν μπορώ να πω ότι ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντική. Το σχολείο ήταν προνομιούχο και αυτό φαινόταν ότι το γνώριζαν πολύ καλά και οι μαθητές μα και οι καθηγητές. Η Λία (κ. Παπαδοπούλου) ήταν αρκετά ευγενική και τυπική μαζί μου.

Την επόμενη μέρα μπήκα στην τάξη και μέσα από το παιχνίδι με τα ονόματα, που είναι ένα παιχνίδι συγκέντρωσης και επικοινωνίας έμαθα τα ονόματα των παιδιών. Σ' αυτό το σημείο θα ήθελα να αναφέρω, ότι μου φάνηκε πάρα πολύ καλό το γεγονός ότι υπήρχε ειδική αίθουσα, στην οποία γινόταν το μάθημα της θεατρολογίας. Αυτή η αίθουσα ήταν στρωμένη με μοκέτα και όλοι για να μπουν σ' αυτή έβγαζαν τα παπούτσια τους κάτι που δημιουργεί ένα είδος οικειότητας ανάμεσα στους συμμετέχοντες στο μάθημα, το οποίο έστω και από αυτό το σήμαντο, ίσως, γεγονός παίρνει έναν διαφορετικό χαρακτήρα σε σχέση με τα υπόλοιπα μαθήματα.

Εκείνη την ημέρα, όπως μου είχε πει η Λία τα παιδιά έπρεπε να παρουσιάσουν αυτό που είχαν προετοιμάσει για τους αρχαίους τραγικούς και τον Αριστοφάνη, για τους οποίους είχαν μιλήσει στο προηγούμενο μάθημα. Συγκεκριμένα, είχαν χωριστεί σε τέσσερις ομάδες και η κάθε μια είχε αναλάβει από έναν αρχαίο τραγικό. Η πρώτη ομάδα παρουσίασε κάτι αρκετά ευρηματικό και διασκεδαστικό. Συγκεκριμένα είχε πάρει κάποια βασικά στοιχεία από τη ζωή του Αισχύλου, όπως για παράδειγμα τον τόπο και το χρόνο γεννήσεως, τα μαθήματα που έλαβε ως έφηβος και τα έργα τα οποία έγραψε και μας τα παρουσίασε. Δηλαδή ένας από την ομάδα έκανε τον Αισχύλο και αντιδρούσε ανάλογα με αυτά που έλεγε γι' αυτόν ο βιογράφος του, που ήταν μια άλλη μαθήτρια, (π.χ. όταν αναφέρθηκε ότι ο Αισχύλος είχε διδαχτεί μουσική, ο μαθητής που τον αναπαρίστανε άρχισε να λέει «ντο, ρε, μι»). Στο τέλος «ο Αισχύλος» με την υπόλοιπη ομάδα παρουσίασε ένα απόσπασμα από τις Χοηφόρες, στο οποίο Ηλέκτρα ήταν ο «Αισχύλος» και Χορός η υπόλοιπη ομάδα. Η ομάδα που είχε αναλάβει τον Σοφοκλή δεν είχε ετοιμάσει τίποτα και η ομάδα που είχε αναλάβει τον Ευριπίδη είχε γράψει πρόχειρα στο διάλειμμα, όπως μας αποκάλυψε, ένα «ποιηματάκι» που αναφερόταν σε αυτόν και κάποια στοιχεία της ζωής του. Τέλος, η ομάδα που έπρεπε να δουλέψει πάνω στον Αριστοφάνη μας διάβασε τη βιογραφία του. Δεν προλάβαμε να κάνουμε τίποτα άλλο γιατί η ώρα του μαθήματος είχε ήδη τελειώσει.

Στο επόμενο μάθημα ασχοληθήκαμε με την Commedia dell'arte. Η Λία έδωσε σε τρία αγόρια τους ρόλους του Ντοτόρε, του Αρλεκίνο και του Πανταλόνε αντίστοιχα, τους εξήγησε τη βασική πλοκή και τα αυτοσχεδίασαν. Στο τέλος συζητήσαμε όλη η τάξη στον ελάχιστο χρόνο που μας είχε απομείνει. Στο επόμενο μάθημα ήρθε ο κύριος Γκόβας και σε αυτό, αφού χωριστήκαμε σε ομάδες κάναμε κάποιους αυτοσχεδιασμούς πάνω στη σκηνή της παράστασης των μαστόρων από το «Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας» του Σαίξπηρ.

Αυτά ήταν όλα κι όλα τα μαθήματα που παρακολούθησα, στην τάξη την οποία είχα αναλάβει. Όλα τα υπόλοιπα χάθηκαν λόγω απεργιών και άλλων ανάλογων αιτιών. Ένα από τα μαθήματα το έχασα επειδή συμμετείχα σε ένα δώρο «μάθημα» που έκανε ο κύριος Γιώργος Μόσχος στη Β' Λυκείου του σχολείου, μέσα από το οποίο κατάλαβα πόσο σημαντικός είναι ο χρόνος για να μπορέσουν να απελευθερωθούν οι μαθητές και έτσι να γίνει κάτι πιο ουσιαστικό.

Δυστυχώς, επειδή τα μαθήματα που παρακολούθησα ήταν πολύ λίγα δεν μπορώ να έχω κάποια πιο ολοκληρωμένη άποψη, όπως θα ήθελα. Πάντως, ακόμη και από αυτή τη μικρή εμπειρία κατέληξα σε κάποια συμπεράσματα, τα οποία θέλω να τονίσω ότι μπορεί να ήταν διαφορετικά αν το πρόγραμμα είχε μεγαλύτερη διάρκεια.

Αν και δεν είχα την ευκαιρία να συζητήσω με τα παιδιά σχετικά για το λόγο που διάλεξαν αυτό το μάθημα, αυτό που κατάλαβα ήταν ότι το διάλεξαν επειδή το θεωρούσαν πιο διασκεδαστικό και λιγότερο βαρετό από τα υπόλοιπα μαθήματα. Βέβαια δεν πιστεύω ότι ανάμεσα σε αυτά δεν υπήρχαν και κάποιοι μαθητές οι οποίοι το διάλεξαν γιατί πράγματι ήθελαν να μάθουν κάτι περισσότερο για το θέατρο. Επειδή, όμως, είναι ένα μάθημα στο οποίο οι μαθητές δεν εξετάζονται ένιωθαν περισσότερο ελεύθεροι σε σημείο βέβαια που κάποιες στιγμές ξεπερνούσαν τα όρια.

Όσον αφορά στην αντιμετώπιση από τους καθηγητές, κάποιες φορές μου δημιουργήθηκε η αίσθηση ότι μας έβλεπαν σαν κάποιου είδους «επιτηρητή», ο οποίος βρίσκεται εκεί για να τους ελέγξει. Σχετικά με το μάθημα αυτό που θεώρησα πάρα πολύ σημαντικό ήταν ότι αρχίζαμε πάντα με ασκήσεις συγκέντρωσης και χαλάρωσης με σκοπό την καλύτερη επικοινωνία ανάμεσα στα μέλη της ομάδας. Διατηρώ, όμως, κάποιες επιφυλάξεις για το αν τα παιδιά αισθάνονταν πάντοτε σαν ομάδα. Η έλλειψη χρόνου δεν επέτρεπε τον αναστοχασμό μετά από κάθε μάθημα, έτσι ώστε να συζητηθούν οι ασκήσεις, οι αυτοσχεδιασμοί καθώς και η περίοδος του θεάτρου, που μας απασχολούσε στο κάθε μάθημα. Επίσης, δεν είμαι σίγουρη για το αν οι μαθητές αντιλαμβάνονταν πάντα το νόημα αυτών των ασκήσεων και συνεπώς αν τους έδιναν την πρόποση προσοχή ή τις θεωρούσαν απλώς ένα παιχνιδάκι για να περάσει πιο ευχάριστα η ώρα του μαθήματος. Αμφιβάλω ακόμη για το αν οι μαθητές έμαθαν κάτι παραπάνω από αυτά που ήξεραν ή που δεν ήξεραν για την εκάστοτε θεατρική περίοδο. Δεν ξέρω και αν η σειρά με την οποία προσεγγίσαμε την εκάστοτε τάση στο θέατρο είχε κάποιο νόημα ή απλώς ακολουθούσε τη σειρά του βιβλίου.

Η θέση μου μέσα στην τάξη ήταν κυρίως θέση παρατηρητή και όσες φορές συμμετείχα, συμμετείχα ως μέλος της ομάδας. Έτσι όταν έμαθα ότι θα ερχόταν ο κ. Γκόβας και εγώ θα έπρεπε να αναλάβω το θέμα και τον τρόπο με τον οποίο θα δουλεύαμε πάνω σε αυτό, ενώ η Λία θα έκανε τις ασκήσεις στην αρχή, ένιωσα μετέωρη και είχα άγχος για το πώς θα με αντιμετώπιζαν τα παιδιά. Τελικά, όλα πήγαν καλά, αλλά δεν προλάβαμε να συζητήσουμε για το «Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας» και για τη σημασία που έχει αυτή η σκηνή με τους μαστόρους στην παγκόσμια ιστορία του θεάτρου.

Αυτό που κατάλαβα από τα ελάχιστα μαθήματα που παρακολούθησα ήταν ότι:

- Ο χρόνος του μαθήματος είναι πάρα πολύ λίγος και δεν επιτρέπει μια πιο ουσιαστική δουλειά πάνω στην ιστορία του θεάτρου μα και στο θέατρο αυτό καθαυτό.
- Το μάθημα της θεατρικής τέχνης θα έπρεπε να εισαχθεί στα σχολεία από το νηπιαγωγείο.
- Οι άνθρωποι που το διδάσκουν πρέπει να έχουν σαφή εικόνα όσον αφορά στη θεωρία μα και στην πράξη του θεάτρου.
- Ο λόγος ύπαρξης αυτού του μαθήματος είναι κυρίως η διαμόρφωση καλών θεατών και όχι απαραίτητα καλών ηθοποιών.
- Το μάθημα πρέπει να αντιμετωπίζεται όπως όλα τα υπόλοιπα μαθήματα και από τους μαθητές μα κυρίως από τους καθηγητές.

Τελειώνοντας θα ήθελα να πω ότι αυτή η εμπειρία μαζί με τα υπέρ και τα κατά που είχε ήταν πάρα πολύ σημαντική και είναι ίσως μια δοκιμασία από την οποία θα έπρεπε να περάσουν όλοι οι φοιτητές της θεατρολογίας ανεξάρτητα με το αν θέλουν να ασχοληθούν με την διδασκαλία του θεάτρου στα σχολεία ή όχι.

Σε περίπτωση επανάληψης του προγράμματος θα ήταν καλό κατά τη γνώμη μου εάν οι φοιτητές πήγαιναν στα σχολεία από την αρχή της σχολικής χρονιάς ως το τέλος της.

ΦΩΚΑ ANNA (στο Πειραματικό Λύκειο Αγ. Αναργύρων)

Όταν η κυρία Μπακονικόλα μας μίλησε για το πιλοτικό πρόγραμμα «εκπαίδευση και θέατρο», αρκετοί φοιτητές έδειξαν ενθουσιασμό. Μερικοί από εμάς ήδη είχαν εργαστεί με παιδιά, είτε παραδίδοντας μαθήματα σε φροντιστήρια ξένων γλωσσών είτε κάνοντας ιδιαίτερα, δύο ήταν οι δελεαστικότεροι παράγοντες της υπόθεσης : η εργασία επάνω στον κατά τα άλλα δευτερεύοντα (με βάση την δευτεροβάθμια εκπαίδευση) τομέα μας και δεύτερον όπως μας επισήμαναν και αργότερα οι υπεύθυνοι κύριοι Γκόβας και Δεμερτζή, η άμεση επαφή μας με το σχολικό περιβάλλον και η οργανική ένταξη μας σε αυτό.

Το πρόγραμμα λοιπόν αυτό, ξεκίνησε από εκπαιδευτικούς των σχολείων, που ένιωθαν την ανάγκη για συνεχή επιμόρφωση. Έτσι λοιπόν οι βασικοί του σκοποί είναι: η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της 2βαθμιας εκπαίδευσης στο θέατρο θεωρώντας το τόσο ως μορφή τέχνης όσο και ως εκπαιδευτικό εργαλείο καθώς και η πιλοτική εφαρμογή νέων ιδεών στις παραστατικές τέχνες στα σχολεία. Εμείς απλά θα έπρεπε να είμαστε όσο το δυνατόν περισσότερο συνεπείς και φυσικά να συντάξουμε τελικώς μια αναφορά σχετικά με την εμπειρία μας και να εκθέσουμε τις απόψεις μας.

Η εμπειρία που ζήσαμε ήταν πραγματικά κάτι το μοναδικό. Η εργασία στο σχολείο, οι φιλικές και χρήσιμες συμβουλές των καθηγητών, η ανακάλυψη ότι η τέχνη περνά μηνύματα και λειτουργεί εξαγνιστικά ενάντια σε κάθε τι φαύλο, η φιλία με τα παιδιά και η άμεση επαφή μαζί τους, μας έκανε ν' αγαπήσουμε πραγματικά το επάγγελμα αυτό.

Ύστερα από όλα αυτά που αποκομίσαμε, συνειδητοποίησα ότι αν ήταν δυνατό, θα ήθελε να εργαστώ ως εκπαιδευτικός στο μέλλον. Πέρα όμως από όλα αυτά θα ήθελα εγώ προσωπικά να αλλάξουν κάποια πράγματα. Κατά τη γνώμη μου, το πρόβλημα της μη σταθερής αίθουσας δεν ήταν ιδιαίτερα λειτουργικό, μια και αναγκαστήκαμε να αλλάζουμε αίθουσα συμφωνά με της ανάγκες των υπολοίπων υποχρεώσεων του σχολείου. Η μέθοδος παράδοσης της διδακτέας ύλης δεν διέφερε από τα υπόλοιπα φιλολογικά μαθήματα. Οι συζητήσεις αναλώθηκαν στο ιδεολογικό και καλολογικό περιεχόμενο των κειμένων και όχι στην καθεαυτό λειτουργία του θεάτρου, που είναι μια άλλου είδους θεωρητική ανάλυση. Επιπλέον η διδακτέα ύλη δεν μοιραζόταν ισάξια στα δύο τμήματα. Πολλές φορές το ένα απ' τα δύο τμήματα υστερούσε στο πρακτικά και ήταν μπροστά στα θεωρητικά αρκετά κεφάλαια. Θα ήθελα να ευχαριστήσω την κυρία Μπακονικόλα, η οποία μας έδωσε την ευκαιρία να συμμετάσχουμε στο πρόγραμμα και μας στήριξε ηθικά με τις συμβουλές της. Επίσης ένα μεγάλο ευχαριστώ στην κυρία Δεμερτζή που μας βοήθησε και μας συμπαραστάθηκε κατά την διάρκεια της παραμονής μας στο σχολείο, καθώς και στον κύριο Γκόβα.

Φωκά Άννα
Μάιος 2002
